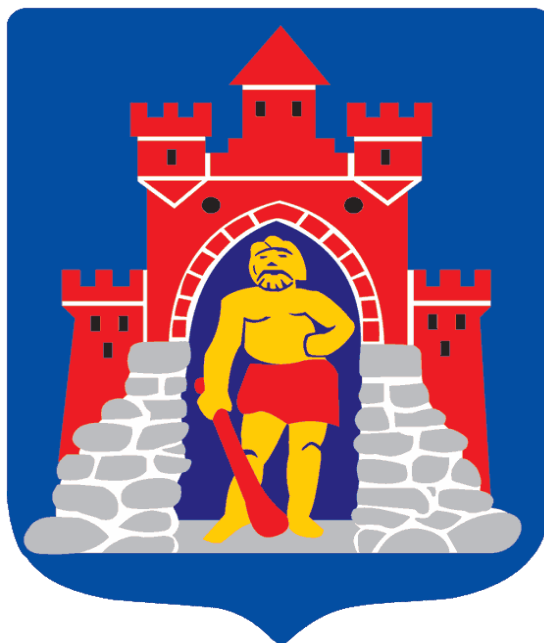

*Załącznik
do Uchwały Nr XIX/173/2017 Rady Miejskiej w Prabutach
z dnia 25 stycznia 2017 roku*

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY PRABUTY

**Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Miasta i Gminy Prabuty
Na lata 2016 - 2025**

WSTĘP

Ustawa o pomocy społecznej obliguje Gminy do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podstawowym problemem jest zdefiniowanie pojęcia „rozwiązywanie problemów społecznych”. Najbardziej skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych może się odbywać poprzez profesjonalną pomoc nakierowaną na udzielanie wsparcia dla osób chcących zmieniać siebie i swoje otoczenie. Dlatego tak ważne jest zorganizowanie odpowiedniego systemu umożliwiającego rozwój osobisty, rozwój potencjału społecznego osób i ich rodzin.

Zastępowanie osoby mającej problemy niewiele zmienia, a często jest ubezwłasnowolnianiem tej osoby i naruszaniem jej godności.

W działaniach pomocowych coraz bardziej kładzie się nacisk na wzmacnianie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów. Taki kierunek działania nie wyklucza pomocy bezpośredniej (rozwiązywanie problemów przez osobę pomagającą za zgodą osoby mającej problem).

Mimo jasno określonej i zdiagnozowanej efektywności tej metody w społeczeństwie, ale także w instytucjach pomocowych dalej funkcjonuje przekonanie, iż „należy mi się pomoc przede wszystkim materialna”.

U wielu osób, zwłaszcza w okresie transformacji ustrojowej i gospodarczej następuje spiętrzenie problemów prowadzące do apatii, wycofania się, alienacji, wykluczenia, autodegradacji psychicznej i społecznej

W związku z powyższym bardzo istotne jest stworzenie profesjonalnego systemu aktywizacji obywatelskiej ze szczególnym uwzględnieniem udziału społeczeństwa w spotkaniach integracyjno – kulturalnych. Kolejnym obszarem projektowania działań rozwiązujących problemy społeczne jest pomoc społeczna i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Część osób, mimo pomocy w wyżej wymienionych obszarach, dalej ma problemy.

Często jest to spowodowane nadużywaniem środków psychoaktywnych (alkohol, narkotyki, hazard) w zastępstwie lub z braku umiejętności korzystania z pomocy. Takie zachowania blokują nawet bardzo profesjonalną pomoc w obszarach społecznych. Niezbędna jest fachowa, zintegrowana pomoc psychologiczna i terapeutyczna, czyli obszar „profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii”.

Reasumując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym powinna zająć się przede wszystkim działaniem w obszarach:

- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej. Formuła otwartego, ciągłego przewidywania i projektowania przyszłości powinna stanowić przydatne pragmatyczne narzędzie regulacji rozwoju w sytuacji, gdy nadmiar celów w stosunku do ograniczonych środków utrudnia podejmowanie bieżących i przyszłych decyzji. Zmienność uwarunkowań zewnętrznych, występowanie sprzeczności a nawet konfliktów interesów i dążeń różnych grup społecznych narzuca konieczność przyjęcia negocjacyjnej formuły zarządzania polityką społeczną. Istotą jej jest dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to zatem formuła kształtowania **strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości**.

Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji.

Strategia jest więc instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii.

Jako element żywy Strategia będzie podlegać ciągłym zmianom – będą pojawiać się nowe, ważne cele, a część z przedstawionych w dokumencie straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej.

Strategia została przyjęta jako dokument przez Radę Miejską w Prabutach w dniu 25 stycznia 2017 roku.

Strategia została opracowana na lata 2016 – 2025.

Spis treści

Wstęp	3
I. Podstawy prawne opracowania strategii	7
II. Uczestnicy, proces uspołeczniania, procedury	8
2.1 Uczestnicy	8
2.2 Proces uspołeczniania	8
2.3 Słownik pojęć	8
III. Wizja przyszłości i cel nadrzędny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	9
IV. Charakterystyka środowiska społecznego	10
4.1 Krótka charakterystyka Gminy Prabuty	10
4.2 Analiza sytuacji społecznej gminy Prabuty na podstawie danych wtórnych	12
V. Pozycja strategiczna Gminy Prabuty	20
5.1 Analiza SWOT	20
5.2 Prospektywna wizja sposobów rozwiązywania problemów społecznych	
VI. Cele główne strategii, cele szczegółowe i ich realizacja	28
6.1 Cele główne strategii	28
6.2 Cele szczegółowe i ich realizacja	29
VII. System zarządzania i aktualizacji strategii	37

**OSOBY UCZESTNICZĄCE W PRACACH NAD STRATEGIĄ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH – WSPÓŁTWÓRCY STRATEGII.**

l.p	Imię i nazwisko	Funkcja
1.	Wanda Angielska - Koniszewska	Kierownik MGOPS, Przewodnicząca GKdsRPA
2.	Anna Czarnecka	Starszy pracownik socjalny MGOPS
3.	Wioletta Krajnik	Pracownik socjalny MGOPS
4.	Justyna Wysocka	Pracownik socjalny MGOPS
5.	Małgorzata Mijewska	Starszy pracownik socjalny MGOPS
6.	Ewa Krasieńska - Karpowicz	Specjalista pracy socjalnej MGOPS
7.	Urszula Karczewska- Niziałek	Starszy pracownik socjalny MGOPS
8.	Bożena Kamińska	Pracownik socjalny MGOPS
9.	Henryk Fedoruk	Członek GKdsRPA
10.	Krzysztof Papis	Członek GKdsRPA
11.	Krzysztof Adamkiewicz	Członek GKdsRPA
12.	Grażyna Banach	Członek GKdsRPA
13.	Janina Lange	Członek GKdsRPA
14.	Ewa Anzel	Insp. ds. interwencji kryzysowej MGOPS
15.	Ewa Niziałek - Zaborowska	Asystent rodziny MGOPS
16.	Monika Woch – Panikowska	Asystent rodziny MGOPS
17.	Daniel Szczepański	Insp. ds. świadczeń rodzinnych MGOPS
18.	Ewa Tatara	Prabuckie Stowarzyszenie na rzecz Osób Ubogich
19.	Sobczyński Jan	Prabuckie Stowarzyszenie na rzecz Osób Ubogich

I. Podstawy prawne opracowania strategii

Ustawa z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (tj. Dz.U. z 2015 r. poz. 163 ze zmianami) obliguje Gminy do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Wg. **Art. 17.** 1. w/w Ustawy: „Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze **szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych**, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka..”;

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi:

Wg art. 4¹ ust.2. w/w Ustawy: „Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, **stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych**, uchwalanego corocznie przez radę gminy. Program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w programie. W celu realizacji programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika”.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu narkomanii stanowi:

Wg. art.10 ust.2. w/w Ustawy: „Wójt (burmistrz, prezydent miasta) w celu realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, opracowuje projekt Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, zwanego dalej „Gminnym Programem”, uwzględniając zadania określone w art. 2 ust. 1 pkt 1—3 oraz kierunki działań wynikające z Krajowego Programu. **Gminny Program stanowi część gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych**”

II. UCZESTNICY, PROCES USPOŁECZNIANIA, PROCEDURY

2.1 Uczestnicy

Do prac na budowę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zgłosiło się 19 osób z terenu Miasta i Gminy Prabuty, które wyraziły zainteresowanie procesem planowania strategicznego. Wśród nich znalazły się osoby będące członkami Rady Miejskiej, jak również osoby z szeroko pojętej lokalnej społeczności niezwiązane bezpośrednio ze strukturami zarządzania w gminie.

2.2 Proces uspołeczniania

Poszczególne etapy planowania przeprowadzone zostały na spotkaniach, które odbyły się: 14 wrzesień, 21 wrzesień 2016 roku.

Uspołecznienie procesu planowania strategicznego jest wymogiem Unii Europejskiej i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

- **programowanie** – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów,
- **subsidiarność** – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu,
- **partnerstwo** – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej.
- **koncentracja** – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

W poniższej strategii zostały uwzględnione wszystkie 4 zasady.

2.3 Słownik pojęć

WIZJA - dokąd zmierzamy, kim chcemy się stać, w imię jakich wartości działamy,

MISJA – sens naszego istnienia i działania,

PRIORYTETY – najważniejsze cele, pierwszoplanowa sprawa

CELE (KIERUNKI STRATEGICZNE) – opisują pożądane zmiany struktury powiązań i jakości w podsystemach rozwoju,

ZADANIA – upodmiotowiony harmonogram działań (programów, czasów).

III. WIZJA PRZYSZŁOŚCI I CEL NADRZĘDNY STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy, jaki chcieliby osiągnąć za 10 lat mieszkańcy – uczestnicy procesu planowania. Wizja określa bardzo ogólnie dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Prabuty **wizję** sformułowano w następujący sposób:

Miasto i Gmina Prabuty jest miejscem przyjaznym dla mieszkańców i turystów, umożliwiającym:

- ≥ profesjonalną pomoc społeczną, wspierającą wzmacnianie własnych zasobów osób potrzebujących pomocy, sprzyjającą rozwojowi własnych zasobów,*
- ≥ wsparcie przyjazne różnym grupom wiekowym i osobom niepełnosprawnym,*
- ≥ integrację społeczności lokalnej,*
- ≥ profesjonalną i efektywną pomoc w sytuacji zagrożeń związanych z dysfunkcją spowodowaną nadużywaniem substancji psychoaktywnych.*

Strategia pozwala zaplanować harmonijny plan rozwoju, przygotować konspekt działań zgodny z wcześniej wypracowaną wizją, ze szczegółowym podziałem na najważniejsze obszary oraz ich poszczególne etapy realizacji. Pozwolą one przybliżyć nas do wcześniej ustalonych zamysłów.

IV. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

4.1 Krótka charakterystyka Gminy Prabuty

Prabuty (niemiecki Riesenburg) - miasto w południowo-wschodniej części woj. pomorskiego nad rzeką Liwa. Pierwsza historyczna wzmianka o Prabutach mówi o zniszczeniu przez wojska krzyżackie w 1236 r. pruskiego grodu Rezija, na miejscu którego 40 lat później rozpoczęto budowę zamku i założono osadę. Najstarszy znany przywilej lokacyjny miasta pochodzi z 30.X.1330 roku. Zamek w połowie XIV wieku staje się jedną z najwspanialszych rezydencji biskupów w państwie krzyżackim. XIV stulecie to okres bez wojen i najazdów. Miasto nawiedzane jest jednak dość często przez epidemie i klęski żywiołowe.

W 1379 roku Prabuty odwiedza w drodze do Rzymu litewski książę Świdrygiełło, a w 1381 Waydota. Wiek XV to przede wszystkim czas wojen polsko - krzyżackich, podczas których w 1414 miasto zostaje spalone przez wojska Jagiełły. Ucisk krzyżacki powoduje, iż część mieszkańców pragnie przyłączyć się do powstałego w 1440 roku Związku Pruskiego. Plany te jednak zostają pokrzyżowane przez biskupa Caspara a po wojnie 13-letniej, w wyniku zawarcia pokoju toruńskiego, Prabuty pozostają na długie lata w państwie krzyżackim.

W latach 1501 - 1521 Prabuty przeżywają okres świetności jako stolica Pomezanii. Sekularyzacja Prus w 1525 roku, w wyniku której państwo zakonne przestaje istnieć powoduje, iż Prabuty stają się siedzibą starostwa. W tym czasie ludność miasta przechodzi w większości na protestantyzm. Miasto w XVI wieku zamieszkuje spora liczba osób pochodzenia polskiego. Istnieje też gmina wyznaniowa, kierowana przez polskiego proboszcza. Mimo względnego spokoju miasto nawiedzane jest w wieku XVI i na początku XVII przez liczne epidemie. Wojny szwedzkie w XVII wieku powodują duże zniszczenia w mieście i zubożenie mieszkańców. Między 1688 a 1787 rokiem Prabuty niszczone są przez trzy wielkie pożary, po których za każdym razem miasto odradza się na nowo.

Początek XIX wieku to ponownie okres wojen. Przez miasto maszeruje wojsko francuskie idące na Rosję i powracające spod Borodino, Jest to też czas uwłaszczenia chłopów i początku kapitalizmu a wraz z nim rozwoju rzemiosła, połączeń kolejowych (z Malborkiem, Kwidzynem, Iławą), poczty, dróg, infrastruktury miejskiej (wodociągi , kanalizacja, ulice). Niestety miasto nigdy nie stało się siedzibą wielkich zakładów przemysłowych, chociaż w

latach 20 i 30 naszego stulecia należało po ławie do najbardziej uprzemysłowionych miast powiatu suskiego.

Druga wojna światowa również nie oszczędziła miasta, które zostało zniszczone w 55%. Po wojnie, w Prabutach powstają nowe zakłady przemysłowe i spółdzielnie m.in.: ZHO Hydroster, Spółdzielnia Inwalidów "Świt", Spółdzielnia Odzieżowa "Delta", Spółdzielnia Pracy "Tęcza", Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska", Zakłady obsługujące rolnictwo, PGR-y, funkcjonuje też duży kompleks szpitalny, budowane są nowe osiedla mieszkaniowe i drogi. Rok 1989 przynosi zmiany gospodarcze, które doprowadzają do kryzysu a nawet upadku niektórych zakładów. Jest to również okres wzmożonej aktywności gospodarczej mieszkańców, którzy zakładają własne, małe firmy rodzinne. Władze samorządowe starają się zaspokoić w miarę posiadanych środków potrzeby mieszkańców przeznaczając środki na budowę infrastruktury i działania prywatyzacyjne.

Nazwa Prabuty istniała już w średniowieczu i została przejęta prawdopodobnie od Prusów. Niemiecka nazwa przez niektórych jest wywodzona od pruskiej nazwy ziemi - Resin (Resinburg) lub też od słowa Riesen (Riesenburg) - miasto, gród olbrzyma. Stąd też olbrzym z maczugą umieszczony w herbie miasta.

4.2 Analiza sytuacji społecznej Gminy Prabuty na podstawie danych wtórnych.

Zakres analizy:

- podstawowe informacje o stanie i strukturze ludności,
- skala pomocy społecznej oraz przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej,
- wielkość, dynamika i struktura bezrobocia rejestrowanego.

Wykorzystane źródła danych:

- informacja Ośrodka Pomocy Społecznej w Prabutach
- informacja Powiatowego Urzędu Pracy w Prabutach
- Urząd Gminy w Prabutach

Tabela 1. Wybrane dane statystyczne Gminy Prabuty

LP.	DANE	JEDNOSTKA	LATA	
			2007	2015
1	Powierzchnia			
		ha	19.120	19.710
	w tym:			
	Użytki rolne	ha	12.589	12.057,21
	Lasy	ha	397,2	397,70
2	Ludność			
		osoba	13.486	13.248
	W tym:			
	Młodociani (do lat 18)	osoba	3.434	2.871
	Osoby starsze (pow. 60 lat)	osoba	1.856	2.495
3	Osoby fizyczne prowadzące działalność			
		osoba		
	Budowlane	sztuki	145	76
	Transportowe	sztuki	77	39
	Turystyczne	sztuki	1	6
	Handlowe	sztuki	169	147
5	Infrastruktura			
	Lokale gastronomiczne, bary	sztuki	12	6
	Miejsca noclegowe (agroturystyka)	sztuki	76	10
6	Służba zdrowia			
	Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej	sztuki	1	3
	Apteki	sztuki	5	4

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Prabuty.

Tabela 2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku.

GRUPA WIEKOWA	GMINA	
	OGÓŁEM	KOBIETY
2007 rok		
Wiek przedprodukcyjny (0 - 19 lat)	3.677	-
Wiek produkcyjny (20 – K60/M65)	8.274	-
Wiek poprodukcyjny (powyżej K60/M65)	1.535	-
2015 rok		
Wiek przedprodukcyjny (0 - 19 lat)	3.044	1.444
Wiek produkcyjny (20 – K60/M65)	8.088	3.798
Wiek poprodukcyjny (powyżej K60/M65)	2.16	1.432

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Prabuty.

W roku 2007 osoby starsze /pow. 60 r.ż/ stanowią **13,76 %** ogółu mieszkańców, osoby do 18 lat – **25,47%**. Natomiast w roku 2015 osoby starsze /pow. 60 r.ż/ stanowią już **18,83 %** ogółu mieszkańców (wzrost o 5,07%), osoby do 19 lat – **22,98%** (spadek o 2,49%).

W okresie porównawczym 2007 – 2015 wyraźnie zaznacza się istotny wzrost osób starszych, oraz spadek osób w wieku produkcyjnym

Tabela 3. Bezrobotni w Gminie Prabuty

Kolejny etap analizy danych wtórnych, odnosi się do problematyki bezrobocia, w tym bezrobocia rejestrowanego.

Tabele 3, 4 i 5 przedstawiają wielkość bezrobocia na przestrzeni ostatnich dwóch lat.

Tabela 3. Bezrobotni w Gminie Prabuty.

	2007 ROK		2015 ROK	
	OGÓŁEM	KOBIETY	OGÓŁEM	KOBIETY
BEZROBOTNI	748	484	594	320
Z PRAWEM DO ZASIŁKU	202	106	99	47
OSOBY BEZROBOTNE W OKRESIE 12 MIESIĘCY OD UKOŃCZENIA NAUKI	24	16	15	9

Jak widać z prezentowanych danych w okresie kolejnych lat poprawia się sytuacja: maleje bezrobocie rejestrowane – spadek o 20,59 % w stosunku do 2007 roku.

Niepokojące jest to, że bardzo mało bezrobotnych ma prawo do zasiłku.

Dla oceny specyfiki lokalnej zjawiska bezrobocia istotna jest jego struktura.

Poniżej bezrobotni a ich wykształcenie.

Tabela 4. Bezrobotni – według wykształcenia.

LATA	PODSTAWOWE GIMNAZJALNE I PONIŻEJ		ZASADNICZE		ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE		POLICEALNE I ŚREDNIE ZAWODOWE		WYŻSZE	
	OGÓŁEM	KOBIETY	OGÓŁEM	KOBIETY	OGÓŁEM	KOBIETY	OGÓŁEM	KOBIETY	OGÓŁEM	KOBIETY
2007	303	203	217	114	69	52	133	97	26	18
2015	232	113	181	85	54	44	95	59	32	1

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kwidzynie.

Tabela 5. Bezrobotni - struktura wieku.

LATA	OGÓŁEM	18 - 24		25 - 34		35 - 44		45 - 54		55 – 59*	
		OGÓŁ	KOBIETY	OGÓŁ	KOBIETY	OGÓŁ	KOBIETY	OGÓŁ	KOBIETY	OGÓŁ	KOBIETY
2007	748	154	99	215	151	143	92	198	124	38	18
2015	594	81	46	166	101	128	73	122	67	69	30

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kwidzynie.

*w przypadku kobiet 55-59 la

Właściwie w każdej kategorii wykształcenia nastąpił spadek osób bezrobotnych, i tak:

- wśród bezrobotnych z wykształceniem podstawowym spadek wyniósł 23,43 %
- wśród bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym spadek wyniósł 16,58 %
- wśród bezrobotnych z wykształceniem średnim zawodowym spadek wyniósł 28,57%
- wśród bezrobotnych z wykształceniem wyższym nastąpił wzrost bezrobotnych i wyniósł 23,07%

Największa grupa osób bezrobotnych występuje wśród w wieku 25-34 i w wieku starszym.

Tabela 6. Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

Tabela 6 i 7 zawiera informację o wielkości przyznawanych w gminie Prabuty świadczeń z pomocy społecznej. Wskaźnik ten można potraktować jako swego rodzaju wskaźnik interwencji socjalnej.

	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW	LICZBA GOSPODARSTW DOMOWYCH	LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH	% OGÓŁU MIESZKAŃCÓW
	2007 rok			2015 rok		
UBÓSTWO	619	2061	15,28	756	1950	14,72
SIEROCTWO	0	0	0	0	0	0
OCHRONA MACIERZYŃSTWA	29	107	0,79	175	847	6,4
BEZDOMNOŚĆ	9	10	0,07	23	23	0,17
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	264	652	4,83	332	656	4,95
BEZROBOCIE	548	1863	13,81	552	1461	11,03
BEZRADNOŚĆ	296	1336	9,91	432	1165	8,79
DLUGOTRWALA CHOROBA	236	615	4,56	321	640	4,83
ALKOHOLIZM	47	121	0,90	41	58	0,44
NARKOMANIA	0	0	0	1	1	0,01
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	8	11	0,08	15	22	0,17

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Prabutach.

Tabela 7. Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej.

		2007 ROK	2015 ROK
LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW OTRZYMUJĄCYCH POMOC - OGÓŁEM		1306	1587
	W TYM ZADANIA WŁASNE	1271	1583
	W TYM ZADANIA ZLECONE	119	4
LICZBA RODZIN		778	980
LICZBA OSÓB W RODZINACH		2373	2482

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Prabutach.

Analiza udzielonej pomocy w okresie ośmioletnim pokazuje zróżnicowanie przyczyn pomocy. Nastąpił wzrost świadczeniobiorców, szczególnie finansowanych ze środków własnych Gminy.

Utrzymuje się także wysoki wskaźnik świadczeniobiorców z powodu ubóstwa i bezrobocia.

W 2015 roku pomocą społeczną objęto 11,98,% ogółu mieszkańców Miasta i Gminy Prabuty.

Informacja o realizowanych zadaniach z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii w roku 2015

W roku 2015 Gmina realizowała następujące zadania w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- Prowadzenie Punktu konsultacyjno-informacyjnego
- Wspieranie pomocy psychologicznej w Gimnazjum
- Prowadzenie działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych
- Wspieranie profilaktyki uzależnień młodzieży gimnazjalnej
- Organizowanie wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży
- Wspieranie zajęć sportowych dla dzieci ze świetlic środowiskowych
- Udzielanie pomocy prawnej dla podopiecznych
- Podejmowanie czynności zmierzających do podjęcia leczenia lub ustanowienia takiego obowiązku przez sąd

Informacja o działaniach pomocowych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w roku 2015

W roku 2015 w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie instytucje Gminy realizowały zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy:

- Liczba utworzonych Grup Roboczych pracujących interdyscyplinarnie z rodziną uwikłaną w przemoc – 52
- Liczba posiedzeń GR – 135
- Liczba osób objętych pomocą grup – 94

W okresie sprawozdawczym instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom dotkniętym przemocą w rodzinie realizowały pomoc w formie poradnictwa, w tym:

- Poradnictwa psychologicznego - 11
- Poradnictwa prawnego – 10
- Poradnictwa socjalnego – 21

Pomoc kierowana do osób dotkniętych przemocą, to przede wszystkim pomoc w formie poradnictwa i konsultacji.

WNIOSKI Z ANALIZY DANYCH WTÓRNYCH SĄ NASTĘPUJĄCE:

W roku 2007 osoby starsze /pow. 60 r.ż/ stanowią **13,76 %** ogółu mieszkańców, osoby do 18 lat – **25,47%**. Natomiast w roku 2015 osoby starsze /pow. 60 r.ż/ stanowią już **18,83 %** ogółu mieszkańców (wzrost o 5,07%), osoby do 19 lat – **22,98%** (spadek o 2,49%).

W okresie porównawczym 2007 – 2015 wyraźnie zaznacza się istotny wzrost osób starszych, oraz spadek osób w wieku produkcyjnym

Jak widać z prezentowanych danych w okresie kolejnych lat poprawia się sytuacja: maleje bezrobocie rejestrowane – spadek o 20,59 % w stosunku do 2007 roku.

Największa grupa osób bezrobotnych występuje wśród w wieku 25-34 i w wieku starszym.

Analiza udzielonej pomocy w okresie ośmioletnim pokazuje zróżnicowanie przyczyn pomocy. Nastąpił w zrost świadczeniobiorców, szczególnie finansowanych ze środków własnych Gminy. Utrzymuje się także wysoki wskaźnik świadczeniobiorców z powodu bezrobocia.

W 2015 roku pomocą społeczną objęto 11,98,% ogółu mieszkańców Miasta i Gminy Prabuty.

V. POZYCJA STRATEGICZNA GMINY PRABUTY

5.1 Analiza SWOT

Głównym narzędziem oceny uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza.

Gmina Prabuty ma ograniczony wpływ na kształtowanie się procesów społeczno – prawnych będących w jej otoczeniu. Może jednak w sposób aktywny wykorzystywać szanse oraz unikać zagrożeń płynących z otoczenia.

Analiza SWOT oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths),
2. wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses),
3. zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities),
4. zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawione są wyniki prac uczestników zespołu ds. planowania strategicznego, będących współautorami strategii opartej o diagnozę SWOT.

ANALIZA SWOT (SKALA 1-5)

POMOC SPOŁECZNA, PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE, POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM I OSOBOM STARSZYM			
MOCNE STRONY	OCENA	SŁABE STRONY	OCENA
- funkcjonowanie Punktu Interwencji Kryzysowej,	3	- brak schronienia dla ofiar przemocy w rodzinie	5
- kadra MGOPS wszechstronnie wykształcona,	4	- utrudniony dostęp do radcy prawnego dla ofiar	
- współpraca instytucji na terenie M i G Prabuty,	4	- przemocy domowej	2
- OREW – placówka dla dzieci niepełnosprawnych,	5	- zbyt mała ilość dyżurów w PK	1
- Klub Seniora,	5	- brak sprzętu i umiejętności umożliwiających obronę w	
- Asystenci Rodziny, insp. Interwencji kryzysowej	5	- sytuacji zagrożenia	4
- Uniwersytet III wieku,	3	- brak ośrodka terapii dla osób uzależnionych od	
- Związek Emerytów i Rencistów,	3	- narkotyków	3
- Koła Gospodyń Wiejskich,	4	- ograniczona dostępność do informacji (promocja) na	
- Caritas,	4	- temat działalności poszczególnych organizacji	
- Odnowa w Duchu Świętym,	5	- pozarządowych	3
- Prabuckie Stowarzyszenie na rzecz Osób Ubogich,	4	- brak Dziennego Domu Pobytu dla osób starszych i	
- Prabuckie Stowarzyszenie Kresowiaków,	5	- niepełnosprawnych	5
- pomoc prawna dla osób starszych	5	- bardzo ograniczona możliwość opieki nad osobami	
- możliwość zapewnienia usług opiekuńczych na terenie		- niepełnosprawnymi na wsiach,	5
- miasta	4	- ograniczony dostęp do warsztatów terapii zajęciowej dla	
- dostępność pielęgniarek środowiskowych zarówno w		- osób niepełnosprawnych	3
- mieście jak i na wsi	5	- ograniczona możliwość aktywizacji osób	
- wsparcie lekarzy również na wsiach, w bardzo trudnych		- niepełnosprawnych	3
- przypadkach	3	- brak terapii małżeńskich oraz rodzinnych	3
- OPS znajduje się w centrum miasta i gminy, jest ogólnie		- brak psychiatry i psychologa dziecięcego	5
- dostępny,	5	- brak szkoły dla rodziców (podnoszenie umiejętności	
		- wychowawczych	5

- dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemem bezdomności,	5	- brak placu do ćwiczeń na świeżym powietrzu dla mieszkańców,	5
- dobra współpraca z Zakładem Opiekuńczo Leczniczym dla osób starszych i przewlekle somatycznie chorych,	5	- brak zorganizowanych zajęć komputerowych,	5
- dobra baza lokalowa.	4	- brak stołówki dla osób starszych typu bar mleczny	5
- dostęp do Centrum Psychiatrii,	3	- brak busów i autobusów dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością na terenie całej gminy,	5
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych.	3	- brak szkoleń dla wolontariuszy pracujących z osobami starszymi, udzielania pierwszej pomocy medycznej,	5
- Zespół Interdyscyplinarny	4	- brak opiekunek na wsiach, tylko pomoc sąsiedzka	5
- dobra współpraca – bezpośredni kontakt z członkami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	4	- na wsiach dostępność wszelkich ofert jest ograniczona, nie ma dostępu do informacji, do zasobów edukacyjnych i ofert warsztatowych dla osób starszych ze względu na odległość do miasta	3
		- bariery architektoniczne np. brak windy, brak samochodu (utrudniona komunikacja z klientem pomocy społecznej zamieszkującym na terenie wiejskim),	3
		- brak Klubu Integracji Społecznej,	5
		- niskie wykształcenie lub jego brak u beneficjentów,	3
		- narastająca liczba bezdomnych,	3
		- narastająca liczba uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych i hazardu,	3
		- wzrastająca liczba osób starszych wymagających całodobowej pomocy i opieki,	4
		- uzależnienie od pomocy społecznej, przeniesienie problemów na pracowników instytucji,	4
		- rozluźnione więzi rodzinne: zanik podstawowych wartości etycznych (SPOX), przeniesienie obowiązków opieki nad osobą niepełnosprawną na instytucje,	4
		- brak wyspecjalizowanej kadry do pracy z uchodźcami	5

SZANSE	OCENA	ZAGROŻENIA	OCENA
- superwizje dla pracowników - możliwość pozyskiwania środków z PFRON, UE	5	- brak dostatecznej ilości miejsc w DPS	3
	4	- zlecenie dla Ośrodka Pomocy Społecznej dodatkowych obowiązków bez odpowiedniego przygotowania kadry	3
		- częsta zmiana przepisów dotyczących pomocy społecznej i systemu wsparcia rodzin,	4
		- migracja ludności	4
		- napływ uchodźców	3

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII			
MOCNE STRONY	OCENA	SŁABE STRONY	OCENA
- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin, - dobra współpraca z Oddziałem Leczenia Uzależnienia i Poradnią, - Placówki Wsparcia Dziennego w formie opiekuńczej (świetlice opiekuńczo-wychowawcze w: Prabutach, Kołodziejach, Trumiejkach, Kleczewie, - grupy AA, - inspektor ds. Interwencji Kryzysowej, - systematyczna pomoc dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo - zatrudnienie psychologa w szkole i Gimnazjum w Prabutach - systematyczna kontrola sklepów - dostępność, informacja umieszczana w gazecie lokalnej i telewizji kablowej, w komisariacie, - organizowany wypoczynek dla dzieci z elementami socjoterapii, - dostępność przedstawicieli komisji dla osób potrzebujących wsparcia i porad w rozwiązywaniu osobowych problemów - dobra współpraca z zespołem Interdyscyplinarnym	5 4 4 4 5 3 2 3 3 4 4 4	- niechęć do współpracy z komisją osób uzależnionych i ich rodzin - niechęć do leczenia - brak programów profilaktycznych dla młodzieży i kierowców - brak oceny uzależnienia młodzieży w szkołach - dziedziczenie błędów rodziców, - niski poziom akceptacji udzielanej pomocy, - obojętność społeczeństwa wobec osób pijących i wobec przemocy, - brak możliwości egzekwowania obowiązku leczenia osób uzależnionych, - brak grupy Al-Anon, Al-ateen, DDA, - brak placówek Wsparcia Dziennego w formie specjalistycznej brak oferty i pomocy dla młodzieży pijącej (klub MKIS), - przyzwolenie rodziców na picie alkoholu przez coraz młodsze dzieci, - brak systematycznej, efektywnej profilaktyki skierowanej do dzieci i młodzieży	4 5 5 3 5 4 4 3 3 5 4 4 5
SZANSE	OCENA	ZAGROŻENIA	OCENA
- pozyskiwanie środków unijnych, - współpraca z marszałkiem województwa pomorskiego.	4 4	- ograniczony dostęp do miejsc wytrzeźwienia -	4

5.2 PROSPEKTYWNA WIZJA SPOSOBÓW ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH .

W przeprowadzonych ankietach reprezentanci społeczności Miasta i Gminy Prabuty określili w sposób szczegółowy oczekiwania realizacyjne w zakresie:

POMOC SPOŁECZNA I, PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE, POMOC OSOBOM STARSZYM I NIEPEŁNOSPRAWNYM

- dostosowanie świetlic do potrzeb osób starszych,
- zwiększenie pomocy dla osób z terenów wiejskich, komunikacyjnej i opiekuńczej
- zwiększenie/ nabycie kompetencji osób młodych do opieki nad osobami starszymi
- zwiększenie dostępności informacji na wsiach
- zapewnienie gorących posiłków dla osób starszych – dowieszenie lub sprzedaż w stołówkach
- organizacja zajęć fizycznych dla mieszkańców
- utworzenie pogotowia opiekuńczego dla osób niepełnosprawnych
- zwiększenie ilości etatów dla opiekunek pracujących na terenie wiejskim,
- pozyskanie dodatkowego środka transportu, bądź wprowadzenie ryczałtu za dojazdy do klientów
- tworzenie schronisk dla ofiar przemocy – oddzielenie od sprawcy
- realizacja kampanii profilaktycznych w szkołach dotyczących problemu przemocy, alkoholizmu
- podniesienie świadomości społecznej na temat potrzeby opieki nad osobami starszymi
- więcej pracy socjalnej niż pomocy finansowej
- więcej poradnictwa dla rodziny,
- większa dostępność osób niepełnosprawnych do instytucji,
- podniesienie samooceny osób wykluczonych społecznie,
- zmniejszenie ilości zachowań roszczeniowych,
- bardziej efektywna współpraca z Policją i Szkołą w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

-
- zwiększenie kadry specjalistów realizujące poszczególne działania pomocy społecznej,
  - większa świadomość społeczeństwa o możliwości udzielania i korzystania z dostępnej pomocy w tym prawnej,
  - praca pracownika socjalnego z rodziną w domu a nie w instytucji,
  - inicjonowanie powstawania grup wsparcia i edukacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
  - wspomaganie środowisk zagrożonych bezrobociem w zakresie tworzenia spółdzielni socjalnych i innych możliwości samozatrudnienia,
  - kontrola uzyskanej przez potrzebujących pomocy społecznej,
  - stworzenie dobrej bazy lokalowej i dostosowanie do specyfiki pomocy Społecznej,
  - tworzenie lokalnego systemu dla ofiar przemocy w rodzinie,
  - Dom Dziennego Pobytu,
  - aktywizacja zawodowa i społeczna osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, oraz wspieranie w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych
  - współtworzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice socjoterapeutyczne), oraz placówki dla osób starszych i zaburzeniami psychicznymi.
  - działania profilaktyczne zapobiegające niepełnosprawności,
  - integracja osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną, udział osób niepełnosprawnych w imprezach kulturalnych, sportowych, turystycznych,
  - tworzenie warunków dla rozwoju wolontariatu,
  - zniesienie barier architektonicznych.
  - dzienna opieka dla osób niepełnosprawnych i starszych,
  - pomoc w zorganizowaniu dojazdów osobom niepełnosprawnym na leczenie(pojazd do przewożenia z Gminy,
  - mini żłobki,
  - inicjowanie działań na rzecz pomocy rodzinom znajdującym się w kryzysie,
  - utworzenie bazy informacji o środkach wsparcia dla osób niepełnosprawnych,
  - rozwijanie systemu pomocy materialnej dla uczących się dzieci i studiującej młodzieży z rodzin najuboższych,

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

- kampanie profilaktyczne w szkołach dotyczące przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii, dopalaczom, hazardowi
  - zakup urządzenia kontrolno – pomiarowego do badania stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu
  - wycieczki do ośrodków wsparcia dla alkoholików i narkomanów
  - więcej pomocy dla rodzin doświadczających przemocy,
  - bardziej rozwinięta edukacja oraz profilaktyka dla rodziców, dzieci i młodzieży,
  - zwiększenie świadomości zagrożeń spowodowanych alkoholem i narkotykami,
  - kontrolowanie i przestrzeganie sprzedaży napojów alkoholowych dla osób nieletnich,
  - zatrudnienie specjalisty do pracy z młodzieżą z problemem narkomanii, zagrożonych przestępczością,
  - Grupy Wsparcia dla ofiar przemocy, współuzależnionych kobiet, dzieci, grupy rodziców dzieci z problemem narkotykowym,
  - organizacja czasu wolnego – koła zainteresowań, kluby dyskusyjne, festyny promujące zdrowy styl życia,
  - rozszerzenie profilaktyki antyalkoholowej i antynarkotykowej,
  - współpraca różnych środowisk: policji, szkół, organizacji społecznych i rodziców,
  - utworzenie schroniska, mieszkania dla ofiar przemocy w rodzinie,
  - programy profilaktyczne obejmujące całe rodziny w których występuje problem,
- Z powyższych oczekiwań co do działań w obszarach rozwiązywania problemów społecznych można sformułować cel nadrzędny strategii.

Wysoka jakość życia mieszkańców Miasta i Gminy Prabuty, życie wolne od zagrożeń, zintegrowana społeczność, , dostępna profesjonalna pomoc społeczna, aktywne i zintegrowane grupy społeczne, samorealizujące się w działaniach prospołecznych i kulturalnych.

Cel ten jest syntetyczną i skróconą wersją myśli, które zawarte są w wizji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Jest to hasłowe wyrażenie wizji rozwoju społecznego mieszkańców Miasta i Gminy Prabuty.

VI. CELE GŁÓWNE STRATEGII, CELE SZCZEGÓŁOWE I ICH REALIZACJA

6.1 Cele główne strategii

Po uzyskaniu akceptacji społecznej wizji strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Prabuty do której będzie dążyć społeczność lokalna w wyniku wdrażania strategii, oraz po przeprowadzeniu diagnozy prospektywnej przystąpiono do ustalenia priorytetów, celów głównych strategii.

Cele główne określono dla czterech obszarów:

1. Pomoc społeczna i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, pomoc osobom niepełnosprawnym i starszym.
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

Uwzględniając wyniki analizy SWOT, analizy potencjałów wypracowano następujące cele główne:

dla obszaru „Pomoc społeczna i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”

Profesjonalna pomoc społeczna, wzmacniająca świadomość społeczną, wspierająca jakość życia lokalnej społeczności, umożliwiająca „dobrą” jakość życia osób dotkniętych niepełnosprawnością, osoby w starsze, integrująca ze społecznością lokalną.

dla obszaru „Rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii”

**Skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.
Efektywny system przeciwdziałania nadużywaniu środków psychoaktywnych.**

Realizacja tych celów odbywać się będzie poprzez realizację celów szczegółowych w poszczególnych latach. Cele szczegółowe i działania realizacyjne przedstawione zostaną w kolejnych rozdziałach.

6.2 Cele szczegółowe i ich realizacja

POMOC SPOŁECZNA, PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE, POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM I OSOBOM STARSZYM.

CEL GŁÓWNY

Profesjonalna pomoc społeczna, wzmacniająca świadomość społeczną, wspierająca jakość życia lokalnej społeczności, umożliwiająca „dobrą” jakość życia osób dotkniętych niepełnosprawnością, osoby w starsze, integrująca ze społecznością lokalną

CELE SZCZEGÓŁOWE

- wzmocnienie i rozwój zintegrowanej pomocy socjalnej,
- wspieranie rozwoju kwalifikacji osobowych klientów pomocy społecznej,
- rozwój zasobów osobowych i instytucjonalnych Ośrodka Pomocy Społecznej,
- wzmacnianie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- doskonalenie komunikacji między instytucjami i odbiorcami oferty pomocowej
- promocja samorealizacji, przedsiębiorczości, wolontariatu, grupa wsparcia.

PROBLEM

- brak schronienia dla ofiar przemocy w rodzinie
- utrudniony dostęp do radcy prawnego dla ofiar przemocy domowej
- zbyt mała ilość dyżurów w PK
- brak sprzętu i umiejętności umożliwiających obronę w sytuacji zagrożenia
- brak ośrodka terapii dla osób uzależnionych od narkotyków
- ograniczona dostępność do informacji (promocja) na temat działalności poszczególnych organizacji pozarządowych
- brak Dziennego Domu Pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych
- bardzo ograniczona możliwość opieki nad osobami niepełnosprawnymi na wsiach,
- ograniczony dostęp do warsztatów terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych
- ograniczona możliwość aktywizacji osób niepełnosprawnych
- brak terapii małżeńskich oraz rodzinnych
- brak psychiatry i psychologa dziecięcego
- brak szkoły dla rodziców (podnoszenie umiejętności wychowawczych
- brak placu do ćwiczeń na świeżym powietrzu dla mieszkańców,
- brak zorganizowanych zajęć komputerowych,
- brak stołówki dla osób starszych typu bar mleczny

-
- brak busów i autobusów dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością na terenie całej gminy,
  - brak szkoleń dla wolontariuszy pracujących z osobami starszymi, udzielania pierwszej pomocy medycznej,
  - brak opiekunek na wsiach, tylko pomoc sąsiadka
  - na wsiach dostępność wszelkich ofert jest ograniczona, nie ma dostępu do informacji, do zasobów edukacyjnych i ofert warsztatowych dla osób starszych ze względu na odległość do miasta
  - bariery architektoniczne np. brak windy, brak samochodu (utrudniona komunikacja z klientem pomocy społecznej zamieszkującym na terenie wiejskim),
  - brak Klubu Integracji Społecznej,
  - niskie wykształcenie lub jego brak u beneficjentów,
  - narastająca liczba bezdomnych,
  - narastająca liczba uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych i hazardu,
  - wzrastająca liczba osób starszych wymagających całodobowej pomocy i opieki,
  - uzależnienie od pomocy społecznej, przeniesienie problemów na pracowników instytucji,
  - rozluźnione więzi rodzinne: zanik podstawowych wartości etycznych (SPOX), przeniesienie obowiązków opieki nad osobą niepełnosprawną na instytucje,
  - brak wyspecjalizowanej kadry do pracy z uchodźcami,

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU \ MINIMUM REALIZACYJNE	ŹRÓDŁA DANYCH
1	Modernizacja i rozwój bazy lokalowej Ośrodka Pomocy Społecznej oraz racjonalizacja systemu komunikacji samochodowej z terenem wiejskim, przygotowanie kadr do pracy z nowymi problemami (np. uchodźcy)	2016 – 2025	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Pełna realizacja zadania	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
2	Wspieranie rozwoju infrastruktury zabezpieczającej warunki do godnego życia i sprzyjającego samorealizacji dla osób starszych i niepełnosprawnych, tworzenie mieszkań chronionych.	2016 – 2025	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
3	Opracowanie i wdrożenie zorganizowanej pomocy specjalistycznej (psychologicznej, prawnej,) dla mieszkańców Miasta i Gminy i osób szukających schronienia.	2016 – 2025	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

4	Kontynuowanie działań organizujących rozwój usług nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi.	2016 – 2025	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
5	Motywowanie klientów pomocy społecznej do podnoszenia kwalifikacji i rozwiązywania własnych problemów w ramach kontraktu socjalnego.	2016 – 2025	Bezinwestycyjne	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
6	Udział w programach finansowanych z funduszy EFS realizowanych w zakresie aktywizacji i reintegracji społecznej osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie.	2016 – 2025	Fundusze pomocowe	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
7	Inspirowanie władz do tworzenia i wspierania instytucji i organizacji samopomocowych oraz wolontariatu.	2016 – 2025	Bezinwestycyjne	Ograniczenie dysfunkcji społecznych	Urząd Miejski

8	Udział w organizowaniu i prowadzeniu Placówek Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych	2016 – 2025	Budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet państwa	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
9	Wspieranie i współuczestniczenie w realizacji Gminnego Programu przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.	2016 – 2025	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
10	Doskonalenie form komunikacji między instytucjami i odbiorcami oferowanej pomocy	2016 – 2025	Budżet gminy, fundusze pomocowe	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
11	Opracowanie materiałów informacyjnych promujących oferty pomocy rodzinom w sytuacji kryzysowej, wychodzenie z kryzysu, zachęcających do samodzielnego rozwiązywania problemów życiowych.	2016 – 2025	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Poprawa efektywności udzielanej pomocy i ograniczenie dysfunkcji społecznych	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

CEL GŁÓWNY

Skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii. Efektywny system przeciwdziałania nadużywaniu środków psychoaktywnych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- profesjonalna pomoc terapeutyczno – rehabilitacyjna,
- racjonalna i efektywna profilaktyka problemowa,
- skuteczne przeciwdziałanie uzależnieniom,
- promocja zdrowego stylu życia.

PROBLEM

- niechęć do współpracy z komisją osób uzależnionych i ich rodzin
- niechęć do leczenia
- brak programów profilaktycznych dla młodzieży i kierowców
- brak oceny uzależnienia młodzieży w szkołach
- dziedziczenie błędów rodziców,
- niski poziom akceptacji udzielanej pomocy,
- obojętność społeczeństwa wobec osób pijących i wobec przemocy,
- brak możliwości egzekwowania obowiązku leczenia osób uzależnionych,
- brak grupy Al-Anon, Al-ateen,
- brak placówek Wsparcia Dziennego w formie specjalistycznej brak oferty i pomocy dla młodzieży pijącej (klub MKIS),
- przyzwolenie rodziców na picie alkoholu przez coraz młodsze dzieci,
- brak systematycznej, efektywnej profilaktyki skierowanej do dzieci i młodzieży

DZIAŁANIA STRATEGICZNE:

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU \\ MINIMUM REALIZACYJNE	ŹRÓDŁA DANYCH
1	Zwiększenie dostępności terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób i rodzin uwikłanych w uzależnienia od środków psychoaktywnych.	2016 – 2025	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Poprawa sytuacji psychospołecznej, młodzieży i dorosłych,	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2	Opracowanie i wdrożenie standardów profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.	2017	Bezinwestycyjne	Efektywne działania profilaktyczne i naprawcze	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
3	Wdrażanie profesjonalnych programów profilaktycznych w instytucjach i organizacjach pożytku publicznego.	2016 – 2025	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Wyższy poziom działań profilaktycznych i naprawczych	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki Oświatowe
4	Rozwijanie pomocy socjoterapeutycznej w Placówkach Wsparcia Dziennego w formie specjalistycznej i podwórkowej.	2016 – 2025	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Ograniczenie dysfunkcji społeczno-emocjonalnej wśród dzieci i młodzieży	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

5	Wspieranie i współuczestniczenie w realizacji Gminnego Programu przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.	2016 – 2025	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Ograniczenie nasilania się zjawiska przemocy w rodzinie	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
6	Przygotowanie programów edukacji rodziców – wdrożenie programu „Szkoła dla rodziców”.	2016 – 2025	Budżet Gminy	Poprawa sytuacji psychospołecznej, młodzieży i dorosłych	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
7	Prowadzenie systematycznych badań określających skalę zjawisk dysfunkcyjnych i potrzeb pomocowych i profilaktycznych.	2016 – 2025	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Bardziej skuteczna, adekwatnie adresowana pomoc w sytuacji kryzysowej	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
8	Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin osób uzależnionych i współuzależnionych.	2016 – 2025	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Bardziej skuteczna pomoc w sytuacji kryzysowej	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
9	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.	2016 – 2025	Budżet Gminy, fundusze pomocowe	Większa efektywność udzielanej pomocy psychoprofilaktycznej	Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

VII. SYSTEM ZARZĄDZANIA I AKTUALIZACJI STRATEGII.

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

W celu sprecyzowania zarządzania realizacją Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należało odpowiedzieć na następujące pytania:

- a) kto będzie odpowiedzialny za koordynację procesu wdrażania dokumentu?
- b) jak często i jakimi sposobami będzie odbywać się ocena jego realizacji?
- c) w jaki sposób i w jakim trybie będzie dokonywana korekta/aktualizacja strategii?

Opracowując niniejsze „wytyczne” kierowano się założeniem, że proces tworzenia oraz wysiłek wdrażania strategii muszą być oparte na tej samej podstawie – partycypacji społecznej. A zatem, w naturalny sposób zaangażowanie oraz nabyte doświadczenie członków zespołu zadaniowego oraz osób uczestniczących w warsztatach planowania strategicznego powinny zostać wykorzystane na etapie wdrażania strategii.

Podmioty zarządzające realizacją strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- a) Burmistrz Miasta i Gminy – wykonuje uchwały Rady Miejskiej i budżet Miasta i Gminy przy pomocy Urzędu Miasta; odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii;
- b) Rada Miejska – organ stanowiący; uchwała budżet; pełni nadzór nad realizacją strategii;
- c) Gminne Forum ds. Społecznych – ciało doradczo-inicjatywne i opiniujące stanowiące zarazem forum wymiany doświadczeń i pomysłów na rozwój społeczny gminy, zwoływane **nie rzadziej niż co dwa lata przez Burmistrza Miasta i Gminy**; w skład forum wchodzi liderzy społeczni oraz pracownicy instytucji polityki społecznej gminy, reprezentanci sektora publicznego (jednostki organizacyjne gminy, Sołectwa, policja, instytucje powiatowe), gospodarczego (prywatni przedsiębiorcy, rolnicy) i

społecznego (organizacje pozarządowe, parafie, grupy nieformalne) w gminie, w szczególności osoby, które brały udział w warsztatach planowania strategicznego.

Instrumenty realizacji strategii

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii.

Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów gminy. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem i charakterem dochodów budżetowych. Trzeba stwierdzić, że poziom dochodów własnych gminy nie wystarcza w stosunku do realizowanych zadań oraz potrzeb społecznych, niezbędny jest zatem sprawnie funkcjonujący mechanizm zasilania zewnętrznego budżetu.

Wdrażając Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych gmina będzie musiała oprzeć się o dostępne programy pomocowe, a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców. W tym sensie niezmiernie ważna będzie akcja informacyjno-promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

Monitoring i ocena wdrażania strategii

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Przebieg procesu monitoringu i ewaluacji (oceny) postępów we wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przedstawia poniższy schemat.

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będą raporty roczne realizacji zadań opracowywane przez Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Raporty będą sporządzane **do końca lutego roku** następującego po roku sprawozdawczym, którego dany raport dotyczy, w oparciu o sprawozdania (raporty częściowe) jednostek organizacyjnych gminy z realizacji wyznaczonych dla nich zadań oraz wszelkie dane uzyskane od podmiotów publicznych oraz prywatnych zaangażowanych w politykę społeczną, w tym w szczególności od organizacji pozarządowych i kościelnych działających w sferze pożytku publicznego. Raporty co dwa lata będą pełniły zarazem funkcję raportów ewaluacyjnych.

Raporty przewodniczący Zespołu przekazuje Burmistrzowi Miasta i Gminy, który następnie przedstawia Radzie Miasta i Gminy informację o stanie wdrażania strategii. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizacji Strategii, Burmistrz wspólnie z Zespołem ds. Wdrażania i Monitorowania podejmuje działania naprawcze, modyfikując plany operacyjne gminy.

Aktualizacja strategii

Przeglądy aktualizacyjne Strategii będą odbywały się **co 2 lata**. Każdorazowo będzie to cykl prac analogicznych do procesu tworzenia gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, poprzedzonych analizą zmian następujących w otoczeniu społeczno-gospodarczym (np. nowe uregulowania prawne, nowe możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków pomocowych) oraz oceną postępów w realizacji Strategii, w tym poziomu zadowolenia lokalnej społeczności z podjętych działań w sferze polityki społecznej. Następnie na warsztatach ze społecznością, na podstawie zebranych materiałów (dane statystyczne, ankiety, sondaże opinii publicznej) i wyników monitoringu Strategii, zostaną opracowane poszczególne elementy strategii, które wymagają aktualizacji, a także dokonana zostanie weryfikacja poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych oraz zadań realizacyjnych.